

DOI: <https://doi.org/10.36719/2663-4619/101/181-186>

Anar Hacızadə
Azərbaycan Dövlət İqtisad Universiteti
magistrant
anar.hacizade56@gmail.com

AZƏRBAYCANDA TURİZM SƏNAYESİ PERSPEKTİVİNDƏ DÖVLƏT SİYASƏTİ

Xülasə

Azərbaycanın turizm sənayesi son illərdə ölkənin canlı turizm məkanı kimi tanındılmasına yönəlmiş əlverişli dövlət siyasəti nəticəsində əhəmiyyətli artımın şahidi olmuşdur.

Azərbaycan hökuməti infrastrukturun gücləndirilməsi, mədəni irsin təbliği və xarici investisiyaların cəlb edilməsi üçün müxtəlif siyasətlər həyata keçirərək, turizmi iqtisadi inkişaf üçün strateji sahə kimi prioritet hesab edir. Bir çox ölkələrdən gələn turistlər üçün viza rejiminin sadələşdirilməsi, otellər və nəqliyyat şəbəkələri də daxil olmaqla müasir turizm infrastrukturunun inkişafı, mədəni tədbirlərin və festivalların təşviqi kimi təşəbbüslər sənayenin genişlənməsinə öz töhfəsini verib.

Bundan başqa, Azərbaycanın YUNESKO-nun siyahısına salınmış Bakının İçərişəhəri kimi tarixi abidələrindən tutmuş Qəbələ və Şəki kimi regionlardakı ekoturizm imkanlarına qədər turizm təkliflərinin şaxələndirilməsi geniş səyahətçilərin marağına səbəb olub. Hökumətin dayanıqlı turizm təcrübələrinə, o cümlədən mühafizə səylərinə və ictimaiyyətin cəlb edilməsinə diqqət yetirməsi ölkənin təbii və mədəni sərvətlərini qoruyaraq sənayenin inkişafı üçün uzunmüddətli baxışı əks etdirir.

Qlobal auditoriyaya effektiv şəkildə çatmaq üçün davamlı infrastruktur inkişafı, xidmət keyfiyyətinin yaxşılaşdırılması və marketinq strategiyalarının təkmilləşdirilməsi ehtiyacı da daxil olmaqla, problemlər qalmaqdadır. Bununla belə, Azərbaycanın turizm siyasətinə fəal yanaşması onun regionda əsas turizm məkanına çevrilmək öhdəliyini bir daha vurğulayır.

Yekun olaraq qeyd etmək ki, Azərbaycanın turizm sektorunda həyata keçirdiyi dövlət siyasəti inkişafın sürətləndirilməsində, diversifikasiyanın təşviqində və ölkənin beynəlxalq səyahətçilər üçün cəlbedici məkan kimi yerləşdirilməsində mühüm rol oynamışdır. Davamlı strateji sərmayələr və hökumət, özəl sektor və yerli icmalar arasında birgə səylər bu müsbət trayektoriyanı davam etdirmək və Azərbaycanın turizm sənayesinin bütün potensialını açmaq üçün vacibdir.

***Açar sözlər:** Azərbaycan, turizm sənayesi, perspektivlər, dövlət siyasəti, mövcud vəziyyət*

Anar Hajizadeh
Azerbaijan State University of Economics
master student
anar.hacizade56@gmail.com

State policy in the perspective of the tourism industry in Azerbaijan

Abstract

Azerbaijan's tourism industry has witnessed significant growth in recent years as a result of favorable government policies aimed at promoting the country as a vibrant tourism destination.

The government of Azerbaijan implements various policies to strengthen infrastructure, promote cultural heritage and attract foreign investments, considering tourism as a strategic area for economic development. Initiatives such as simplification of the visa regime for tourists from many countries, development of modern tourism infrastructure including hotels and transport networks, promotion of cultural events and festivals have contributed to the expansion of the industry.

In addition, the diversification of tourism offers from Azerbaijan's UNESCO-listed historical monuments such as Baku's Old City to ecotourism opportunities in regions such as Gabala and Sheki has attracted the interest of a wide range of travelers. The government's focus on sustainable tourism practices, including conservation efforts and community engagement, reflects a long-term vision for developing the industry while protecting the country's natural and cultural resources.

Challenges remain, including the need for continued infrastructure development, improved service quality, and improved marketing strategies to effectively reach a global audience. However, Azerbaijan's active approach to tourism policy once again emphasizes its commitment to become the main tourist destination in the region.

In conclusion, let us note that Azerbaijan's state policy in the tourism sector has played an important role in accelerating development, promoting diversification and positioning the country as an attractive destination for international travelers. Continued strategic investments and joint efforts between the government, private sector and local communities are essential to continue this positive trajectory and unlock the full potential of Azerbaijan's tourism industry.

Keywords: Azerbaijan, tourism industry, prospects, state policy, current situation

Giriş

Şərqi Avropa və Qərbi Asiyanın kəsişməsində yerləşən Azərbaycan zəngin mədəni irsə, heyrətamiz təbiət mənzərələrinə və sürətlə inkişaf edən turizm sənayesinə malikdir. Son bir neçə onillikdə Azərbaycan məşhur turizm məkanına çevrilib, onun tarixi yerləri, müxtəlif mədəniyyəti və müasir infrastrukturunu ilə tanış olmaq üçün dünyanın hər yerindən gələn qonaqları cəlb edib. Turizm sektoru ölkənin iqtisadi inkişafında mühüm rol oynamağa davam etdiyindən, dövlət siyasəti bu mühüm sənayenin formalaşmasında və dəstəklənməsində mühüm rol oynamışdır (1).

Bu esse Azərbaycanda turizm sənayesinin dövlət siyasəti perspektivini araşdırır, davamlı inkişafı təşviq etmək, rəqabət qabiliyyətini artırmaq və sektorun sosial-iqtisadi faydalarını artırmaq üçün hökumət tərəfindən həyata keçirilən strategiyaları, təşəbbüsləri və qaydaları araşdırır (Shafiee, 2016: 11). Azərbaycanın turizm siyasətinin təkamülünü təhlil edərək, biz bu dinamik sektorun bütün potensialından istifadə etmək üçün qarşıya çıxan problemlər, əldə edilən nailiyyətlər və qarşıda duran imkanlar haqqında anlayışlar əldə edirik.

Turizm siyasətinin tarixi konteksti və təkamülü.

Azərbaycanın global turizm arenasında görkəmli oyunçuya çevrilmək yolu 1990-cı illərdə müstəqillik əldə etdikdən sonrakı ilk illərə təsadüf edir. Bu dövrdə Sovet İttifaqının dağılmasından sonra ölkə əhəmiyyətli sosial-iqtisadi problemlərlə üzləşdi. Bununla belə, turizmin potensialını iqtisadiyyatın şaxələndirilməsi və iş yerlərinin yaradılmasının əsas hərəkətverici qüvvəsi kimi tanıyan Azərbaycan hakimiyyəti sektorun inkişafı və təşviqi üçün strateji siyasətlər formalaşdırmağa başladı (Han, 2023: 5).

Azərbaycanın turizm siyasətinin təkamülündə əsas addımlardan biri 2002-ci ildə Mədəniyyət və Turizm Nazirliyinin yaradılması olmuşdur. Bu addım hökumətin turizmin inkişafına strateji sektor kimi prioritet vermək öhdəliyini vurğuladı. Daha sonra, 2005-ci ildə Milli Turizm Strategiyasının qəbulu sənayenin inkişafı və davamlılığı üçün hərtərəfli yol xəritəsini əks etdirən mühüm məqam oldu (4).

Əsas Siyasət Məqsədləri və Strategiyaları.

Azərbaycanda turizm sənayesi üzrə dövlət siyasəti çərçivəsi investisiya, infrastrukturun inkişafı, marketing və keyfiyyətin təminatı üçün əlverişli mühitin təşviqinə yönəlmiş bir sıra məqsəd və strategiyaları əhatə edir. Əsas siyasət məqsədlərindən bəzilərinə aşağıdakılar daxildir:

Sxem 1: Azərbaycanca turizm sənayesi üzrə dövlət siyasəti məqsədləri.

Mənbə: (5) əsasında hazırlanmışdır

Turizm Təkliflərinin Diversifikasiyası: Azərbaycan zəngin mədəni irsini, Bakının Qapalı Şəhəri kimi YUNESKO-nun Ümumdünya İrs Saytlarını və Xəzər dənizi sahili və Qafqaz dağları kimi təbii görməli yerləri vurğulayaraq öz turizm məhsullarını və təcrübələrini şaxələndirməyi hədəfləyir.

İnfrastrukturun İnkişafı: Ziyarətçilərin təcrübəsini və əlçatanlığını artırmaq üçün nəqliyyat şəbəkələri, yerləşdirmə obyektləri və turizmlə bağlı şərait də daxil olmaqla infrastrukturun inkişafına əhəmiyyətli investisiyalar qoyulmuşdur.

Marketing və Təbliğət: Hökumət məqsədyönlü marketing kampaniyaları, beynəlxalq səyahət yarmarkalarında və sərgilərində iştirak, turoperatorlar və turizm agentlikləri ilə əməkdaşlıq vasitəsilə Azərbaycanı turizm məkanı kimi fəal şəkildə təbliğ edir.

Normativ Çərçivə: Azərbaycan turizm sektorunda keyfiyyət standartlarını, təhlükəsizliyi və davamlılığı təmin etmək üçün normativ baza tətbiq etmişdir. Buraya turizm müəssisələri üçün lisenziyalaşdırma və sertifikatlaşdırma prosesləri, ətraf mühitin mühafizəsi tədbirləri və turistlər üçün təhlükəsizlik qaydaları daxildir (Sun, 2011: 9).

Potensialın Gücləndirilməsi və Təlim: Təlim proqramları, seminarlar və təhsil müəssisələri və sənaye maraqlı tərəfləri ilə əməkdaşlıq vasitəsilə turizm işçi qüvvəsinin bacarıq və potensialını artırmaq üçün səylər davam etdirilir (4).

Mövcud təsir və çətinliklər.

Azərbaycanda proaktiv turizm siyasətinin həyata keçirilməsi turistlərin gəlişinin davamlı artması, gəlirlərin yaradılması və məşğulluq imkanlarının artması ilə əhəmiyyətli nəticələr verib. Ölkə istirahət üçün turistlər, işgüzar səyahət edənlər, mədəniyyət həvəskarları və macəra axtaranlar da daxil olmaqla müxtəlif çeşidli ziyarətçiləri cəlb edib.

Bununla belə, Azərbaycan turizmin inkişafı yolunda bir sıra problemlərlə də üzləşir. Bunlara ucqar regionlardakı infrastruktur boşluqları, mövsümlilik problemləri, davamlı turizm təcrübələrinə ehtiyac, sürətli modernləşmə şəraitində mədəni qorunma və regional səyahət dinamikasına təsir edən geosiyasi amillər daxildir (7).

Turizm sektorunun birbaşa və dolaylı təsirləri ilə yanaşı, xidmət, tikinti və istehsal sektorlarını əhatə edən və onların vasitəsilə ÜDM-i artıran təsirlər də mövcuddur. Bundan əlavə, turizm sektoru həm də inkişaf etməkdə olan və keçid dövrünü yaşayan ölkələr üçün valyuta axınının əsas

təminatçısıdır. İkincisi, turizm sektorunun inkişafı əhalinin məşğulluğuna və regionların sosial-iqtisadi inkişafına təsir göstərir. Belə ki, bu sektorda hər hansı inkişaf ekoturizm, kənd turizmi, çimərlik və dini turizm kimi çoxsaylı turizm növlərini inkişaf etdirməklə təkcə şəhərlərdə deyil, həm də regionlarda və kənd yerlərində məşğulluq imkanlarını artırır. Üçüncüsü, turizmin inkişafı ölkədə güclü infrastruktura malik müxtəlif regionlarda, o cümlədən kənd yerlərində infrastrukturun inkişafına səbəb olur. Bundan əlavə, uğurlu turizm strategiyası ölkənin imicini beynəlxalq aləmdə təbliğ etdiyindən, turizm həm də ölkələr üçün marketinq vasitəsidir. Nəhayət, turizm sektoru da ekoloji dayanıqlığın, mədəni irsin, yerli dəyərlərin qorunması və inkişafının təşviqi səylərini dəstəkləyir (Shen, 2020: 8).

Gələcək istiqamətlər.

Gələcəyə baxsaq, Azərbaycanın turizm siyasətinin gündəliyi dayanıqlı inkişaf, innovasiya və dayanıqlılığa diqqət yetirməyə hazırdır. Rəqəmsal texnologiyaların tətbiqi, əlaqənin gücləndirilməsi, icma əsaslı turizm təşəbbüslərinin təşviqi və mədəni diplomatiyadan istifadə əsas prioritetlər olacaq. Bundan əlavə, inkişaf edən qlobal turizm mənzərəsində naviqasiya, post-pandemiya səyahət tendensiyalarına uyğunlaşma və davamlılıq imperativlərinin həlli Azərbaycanın turizm sektorunun gələcək trayektoriyasını formalaşdıracaq (9).

Yekun olaraq qeyd edək ki, Azərbaycanda turizm sənayesinin dövlət siyasəti perspektivi iqtisadi rifahın, mədəni mübadilənin və milli inkişafın aparıcı qüvvəsi kimi sektorun potensialından istifadəyə dair strateji öhdəliyi əks etdirir. Davamlı siyasət innovasiyası, maraqlı tərəflərlə əməkdaşlıq və uyğunlaşma strategiyaları vasitəsilə Azərbaycan gələcək nəsillər üçün irsini və təbii sərvətlərini qoruyaraq unikal təcrübələr təqdim edən əsas istiqamət kimi özünü göstərməyi hədəfləyir (Chanda, 2022: 1).

Bundan əlavə, Azərbaycan özünü aparıcı turizm məkanı kimi göstərməyə davam etdiyi üçün, turizm sektorunda insan kapitalının inkişafına və bacarıqların hazırlanmasına sərmayələrə üstünlük verməlidir. Buraya peşə təhsili proqramları, dil bilikləri kursları, qonaqpərvərlik idarəçiliyi üzrə təhsil və yerli bizneslər üçün sahibkarlıq dəstəyi kimi təşəbbüslər daxildir. Bacarıqlı işçi qüvvəsini yetişdirməklə və sahibkarları gücləndirməklə Azərbaycan xidmət keyfiyyətini artırır, innovasiyaları inkişaf etdirir və xüsusilə gənclər və təcrid olunmuş icmalar üçün müxtəlif iş imkanları yarada bilər.

Davamlı turizm prinsiplərinə uyğun olaraq, təbiətin mühafizəsi səyləri Azərbaycanın turizm siyasətinin mərkəz nöqtəsi olaraq qalmalıdır. Bu, təbii yaşayış yerlərinin qorunmasını, qorunan ərazilərdə məsuliyyətli turizm təcrübələrinin təşviq edilməsini, ətraf mühitə təsirlərin azaldılmasını və ziyarətçilər arasında mühafizə etikasına dair məlumatlılığın artırılmasını nəzərdə tutur. Yerli icmaları öz təbii və mədəni irslərinin idarəediciləri kimi cəlb etmək uzunmüddətli ekoloji davamlılıq və icma davamlılığı üçün vacibdir.

Bundan əlavə, hökumət macəra turizmi, gastronomik turizm, sağlamlıq turizmi və mədəni mübadilə kimi niş bazarlara daxil olaraq turizmin diversifikasiyası imkanlarını araşdırır. Bu bazar segmentlərinə uyğunlaşdırılmış ixtisaslaşdırılmış məhsulların və təcrübələrin hazırlanması niş səyahətçiləri cəlb edər, onların qalma müddətini uzada və turizm xərclərini artıraraq sektorun ümumi iqtisadi artımına töhfə verə bilər.

Beynəlxalq turizm kontekstində Azərbaycanın siyasəti ikitərəfli və çoxtərəfli tərəfdaşlığın təşviqinə, mümkün olan yerlərdə viza qaydalarının yüngülləşdirilməsinə və əsas mənbə bazarları ilə hava əlaqəsinin gücləndirilməsinə diqqət yetirməlidir. Qonşu ölkələr, regional təşkilatlar və qlobal turizm qurumları ilə birgə səylər sərhədyanı səyahətləri asanlaşdırır, birgə marketinq kampaniyalarını təşviq edər və bütün regionun turizm ekosisteminə fayda verən sinerji yarada bilər.

Nəhayət, məlumatlara əsaslanan fikirlərə və maraqlı tərəflərin rəylərinə əsaslanan turizm siyasətlərinin davamlı monitorinqi, qiymətləndirilməsi və uyğunlaşdırılması zəruridir. Siyasət effektivliyinin, ziyarətçilərin məmnuniyyət səviyyəsinin, bazar tendensiyalarının və rəqabətli mövqeləşdirmənin müntəzəm olaraq qiymətləndirilməsi Azərbaycana daim inkişaf edən qlobal turizm mənzərəsində çevik, çevik və rəqabət qabiliyyətli qalmağa imkan verəcək.

Yekun olaraq, Azərbaycanın turizm siyasəti çərçivəsi iqtisadi, sosial, ekoloji və mədəni ölçüləri birləşdirən vahid yanaşmanı əhatə etməlidir. Davamlı təcrübələri təşviq etməklə, insan kapitalına

sərmayə qoymaqla, turizm təkliflərini diversifikasiya etməklə, tərəfdaşlıqları gücləndirməklə və maraqlı tərəflərin cəlb edilməsinə üstünlük verməklə Azərbaycan inklüziv artım, mədəni mübadilə və milli inkişaf üçün katalizator kimi öz turizm sektorunun bütün potensialını açmağa bilər.

Nəticə

Yekun olaraq qeyd etmək ki, Azərbaycanın turizm sənayesinə dair dövlət siyasəti perspektivi davamlı iqtisadi artım və sosial inkişaf üçün ölkənin zəngin mədəni və təbii irsindən istifadə etməyə yönəlmiş çoxşaxəli və strateji yanaşmanı əks etdirir. Siyasət təkamülü, infraqurum sənayə, marketinq təşəbbüsləri, tənzimləyici çərçivələr və potensialın gücləndirilməsi səyləri ilə qeyd olunan tarixi səyahət vasitəsilə Azərbaycan özünü qlobal turizm xəritəsində cəlbedici məkan kimi yerləşdirib (Zhang, 2021: 10).

Bu siyasətlərin təsiri turistlərin gəlişinin davamlı artımında, artan gəlir axınlarında və turizm əlaqəli müxtəlif sektorlarda iş imkanlarının yaradılmasında aydın görünür. Ölkənin istirahət üçün səyahət edənlərdən tutmuş işgüzar ziyarətçilərə qədər müxtəlif çeşidli turistləri cəlb edə bilməsi onun müxtəlif bazar segmentlərinə xidmət göstərən strategiyalarının effektivliyini vurğulayır (12).

Bununla belə, bu uğurların arasında Azərbaycan həm də nüanslı siyasət cavablarını tələb edən davamlı çağırışlarla üzləşir. Uzaq ərazilərdə infraqurum inkişafı, davamlı turizm təcrübələri, modernləşmə şəraitində mədəni qorunma və regional səyahət modellərinə təsir edən geosiyasi dinamika kimi məsələlər siyasət çərçivəsində davamlı uyğunlaşma və innovasiya tələb edir.

Gələcəyə baxsaq, Azərbaycanın turizm siyasəti gündəliyi irəliyə doğru düşünüən və yaranan tendensiyalar və çağırışlara cavab verən olmalıdır. Rəqəmsallaşmanın tətbiqi, əlaqənin gücləndirilməsi, məsuliyyətli turizm təcrübələrinin təşviqi, icmaların iştirakının təşviq edilməsi və ətraf mühitin mühafizəsinə üstünlük verilməsi sektorun uzunmüddətli davamlılığının və dayanıqlılığının təmin edilməsində mühüm əhəmiyyət kəsb edəcək (13).

Bundan əlavə, pandemiyadan sonrakı bərpa səyləri Azərbaycana təhlükəsizlik, sağlamlıq və eksperimental səyahətə diqqət yetirərək, ziyarətçi məmnuniyyəti və təyinat yerinin qorunması arasında balansı qoruyaraq öz turizm təkliflərini yenidən təsəvvür etmək imkanı yaradır.

Azərbaycanın turizm sektorunda dövlət siyasəti mahiyyət etibarilə iqtisadi artım, mədəni irsin qorunması, ətraf mühitin qorunması və sosial inklüzivlik arasında harmonik tarazlığa nail olmaq öhdəliyini əks etdirir. Çevik, işbirlikçi və yenilikçi olmaqla, Azərbaycan əldə etdiyi nailiyyətlər əsasında inkişaf etməyə və qlobal turizmin inkişaf edən mənzərəsində naviqasiya etməyə, ziyarətçiləri ovsunlayan və ölkənin ümumi inkişaf gündəliyinə müsbət töhfə verən əsas istiqamət kimi mövqeyini möhkəmləndirməyə hazırdır.

Bundan əlavə, Azərbaycanın turizm siyasətləri müxtəlif maraqlı tərəflərlə, o cümlədən yerli icmalar, bizneslər, qeyri-hökumət təşkilatları və beynəlxalq qurumlarla əməkdaşlığı və tərəfdaşlığı prioritetləşdirməyə davam etməlidir. Bu əməkdaşlıq yanaşması inklüziv inkişafı təşviq edir, yerli icmaları gücləndirir və turizmin inkişafı faydalarının cəmiyyət arasında ədalətli şəkildə bölüşdürülməsini təmin edir.

Ekoloji cəhətdən təmiz yaşayış yerləri, məsuliyyətli vəhşi təbiət turizmi və mədəni irsin mühafizəsi kimi davamlı turizm təcrübələrinə sərmayə qoymaq yalnız ziyarətçi təcrübəsini artırmayacaq, həm də ətraf mühitin qorunmasına və mədəni orijinallığa töhfə verəcək. Bu səylər vicdanlı səyahətə dair qlobal tendensiyalara uyğun gəlir və mənalı və təsirli təcrübələr axtaran səyahətçilərlə rezonans doğurur.

Bundan əlavə, turizm strategiyasının tərkib hissəsi kimi mədəni diplomatiyadan istifadə Azərbaycanın beynəlxalq arenada yumşaq gücünü artırmağa bilər. Mədəni mübadilələr, irsin qorunub saxlanması layihələri və bədii əməkdaşlıq mədəniyyətlərarası anlaşmaya təkan verə, dialoqu təşviq edə və müxtəlif və qonaqpərvər bir məkan kimi ölkənin nüfuzunu artırmağa bilər.

Marketinq və təşviqat sahəsində rəqəmsal texnologiyalardan, məlumat analitikasından və sosial media platformalarından istifadə hədəf auditoriyaya effektiv şəkildə çatmaq, istehlakçı seçimlərini başa düşmək və real vaxt rejimində marketinq strategiyalarını uyğunlaşdırmaq üçün çox vacib

olacaq. Fərdi marketing kampaniyaları, virtual turlar və immersiv hekayə anlatma üsulları potensial ziyarətçiləri cəlb edə və onları növbəti səyahət məkanı kimi Azərbaycanı seçməyə ruhlandırma bilər.

Azərbaycan turizmin qaynar nöqtəsi kimi inkişaf etməyə davam etdikcə, həddindən artıq turizm, infrastruktur gərginliyi və sosial-mədəni təsirlər kimi potensial problemlərin həlli ilə bağlı diqqətli olmalıdır. Strateji planlaşdırma, maraqlı tərəflərlə məsləhətləşmələr və davamlı monitoring və qiymətləndirmə mexanizmləri hökumətə bu çağırışları fəal şəkildə idarə etməyə və turizm sektorunun uzunmüddətli davamlılığını təmin etməyə imkan verəcək.

Yekun olaraq qeyd edək ki, Azərbaycanın turizm sənayesi üzrə dövlət siyasəti ölkənin iqtisadi tərəqqi, mədəni canlılıq və global əlaqəyə olan istəklərini əsaslandıran dinamik və inkişaf edən çərçivədir. Azərbaycan öz turizm siyasətləri çərçivəsində innovasiya, inklüzivlik, davamlılıq və davamlılığı təşviq etməklə yeni imkanları açmağa, çətinlikləri dəf etməyə və həm ziyarətçilərə, həm də yerli icmalara fayda verən canlı və inkişaf edən turizm sektoruna doğru yol cızmağa hazırdır.

Ədəbiyyat

1. The state program of tourism development in the Azerbaijan Republic in 2010-2014. (2014). URL: <https://cis-legislation.com/document.fwx?rgn=30919>
2. Shafiee, M.M. (2016). The interaction of technological progress and tourism industry development in developing countries: The case of Iran's tourism industry. In 2016 10th International Conference on e-Commerce in Developing Countries: with focus on e-Tourism (ECDC). IEEE.
3. State policy in the perspective of tourism industry in Azerbaijan. (2024). URL: https://unec.edu.az/application/uploads/2019/07/liyev-Ulfan.docx?__cf_chl_tk=ySUpcP9_CmE7Q_GWZExS9qK5JdJ6dNRIGbkwf135QdU-1711369613-0.0.1.1-1578
4. Han, W. (2023). Hubei All-Area Tourism Development under the Background of Big Data. In 2023 5th International Conference on Decision Science & Management (ICDSM). IEEE.
5. Azerbaijan tourism industry: prospects and challenges. (2022). URL: <https://caliber.az/en/post/129097/>
6. Sun, H. (2011). Research on the Development of Xinjiang Tourism E-commerce. In 2011 International Conference on Future Computer Science and Education. IEEE.
7. Data Collection Survey on Tourism Development in Azerbaijan Final Report. (2017). URL: <https://openjicareport.jica.go.jp/pdf/12286167.pdf>
8. Shen, Y. (2020). Research on Application of Blockchain in Internationalization of China's Medical Tourism Industry. In 2020 International Signal Processing, Communications and Engineering Management Conference (ISPCEM). IEEE.
9. Azerbaijan's Tourism Sector – Opportunities and Obstacles. (2019). URL: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3485581
10. Chanda, I. (2022). Smart Tourism Technologies - A Key to Success and Survival for Sustainable Eco-tourism Development in Dooars Region (West Bengal). In 2022 10th International Conference on Reliability, Infocom Technologies and Optimization (Trends and Future Directions) (ICRITO). IEEE.
11. Zhang K. (2021). Successful Cases of Smart Tourism Construction on Analysis and Research -- Taking Hangzhou and Xiamen as Examples. In 2021 International Conference on Informatics, Multimedia, Cyber and Information System (ICIMCIS). IEEE.
12. Azerbaijan tourism strategy. (2024). URL: <https://www.tourismboard.az/strategy>
13. Azerbaijan's regional tourism strategy 2020-2023. (2021). URL: <https://www.heritage.org.az/storage/2021/08/27/pcFq0rU10x3NFGd76IDoZVIC0Y2utyAKruXWg0io.pdf>